

Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa
Szociáletikai Bizottsága
Meghívja Önt Konferenciájára:

Elvándorlás és migráció a 21. században

Minden jel arra mutat, hogy az elvándorlás és a migráció jelenségével, és annak következményeivel hosszabb távon kell számolni. Mit mondhatnak erről a keresztyén/keresztény egyházak? Szabad-e az emberi méltóság és szabadság felől nézve különbséget tenni migráns és migráns között, politikai menekült vagy kiszámítható életkörülmények után elinduló ember között?

Szeretettel hívunk és várunk minden Érdeklődőt!

**Helyszín: MEÖT–Székház - 1117 Budapest, Magyar tudósok
krt. 3.**

Időpont: 2016. május 26., csütörtök 13:00-17:00 óra

Program:

13,00-13,10	Köszöntés, bevezetés	Fazakas Sándor
13,10-13,30	A népvándorlás kérdése a Bibliában	Zsengellér József
13,30-13,50	A jövővel szembeni kötelezettségek a Tóra alapján	Oberlander Báruch
13,50-14,10	Újkori népvándorlás okai – helyzetjelentés a közel-keletről	Bokor Balázs
14,10-14,30	Iszlám és kereszténység párbeszédének lehetőségei	Fischl Vilmos
14,30-14,45	Diszkusszió	
14,45-15,00	Szünet	
15,00-15,20	A szekuláris állam felelőssége a migrációs helyzetben	Nógrádi György
15,20-15,40	Gondolatok a gazdasági migránsokról és a menekültekről való gondolkodásról	Sik Endre
15,40-16,00	Teológiai toposzok a migráció és elvándorlás értelmezéséhez	Béres Tamás
16,00-16,20	Gyülekezetek szociális felelőssége és lehetőségei	Laborczi Géza
16,20-16,40	Diszkusszió	
16,40-16,50	Összegzés, bezárás	Fazakas Sándor

1. *A népvándorlás kérdése a Bibliában*

Dr. Zsengellér József, KRE dékán

A világtörténelem egyik folyamatos sorsfordító jelensége a népvándorlás, a migráció. Az őskor és ókor halászó-vadászó életformájának természetes velejárója volt az élelemforrást jelentő állatok és csordák mozgásának követése. Az állattenyésztés még helyenként ma is gyakorolt nomád formája szintén az állatok ellátását biztosító legelők minőségének és mennyiségének függvényében készítette mozgásra az emberek csoportjait. A mezőgazdasági termelés kialakulása és fejlődése lehetővé tette ugyan a letelepedett életformát, mégis az éghajlati és klímaváltozások gyakran okoztak jelentős népmozgást. A letelepedett életformával az élettér minősége, illetve a termelés által létrehozott javak, azok mennyisége ugrásszerűen megnövekedett és vonzóvá lett más csoportok számára. A technikai fejlődés mentén kialakuló fegyverkezés pedig lehetővé tette az erősebb és fejlettebb csoportok, népek számára, hogy másoktól elvegye a megszerzett területeket és javakat, gyakran elzavarva őket korábbi lakóhelyükről, ami újabb vándorlásokat eredményezett.

Az ókori Közel-Kelet történetének, mely a Biblia földrajzi hátterét adja, szintén ez a három tényező volt a meghatározó. A Mezopotámia—Sziro-Palesztina—Egyiptom tengely mentén részben a klímaváltozás, de főként a katonapolitikai célok meghatározta népmozgások figyelhetők meg a Kr. e. 3. évezred végétől egészen az időszámításunk kezdetéig tartó hosszú periódusban. A Sziro-Palesztina—Egyiptom rövidebb tengelyre fókuszálva látható, hogy a klímaváltozás és az életmódváltás okozzák a legjelentősebb népmozgásokat a Kr. e. 2. évezred és a Kr. u. 1. század között. Szoros értelemben véve az Izraelt alkotó törzsek (etnikai csoportok) jelenléte és állammá formálódása is a népmozgások eredménye. Éppígy, végeredményben, Izrael államiságának első megszűnése, majd újbóli létrejötte és végső felszámolása erőszakos migrációnak köszönhető. A Biblia történetei ezekhez az eseményekhez kötődnek, részben közvetlenül, részben áttételesen. Az előadás ezeket a kapcsolatokat tárja fel.

2. *Menekültkérdés a zsidó jog és etika tükrében*

Oberlander Báruch rabbi, a Budapesti Ortodox Rabbínatus vezetőjének előadása

A Tórában több helyen is szó van arról, hogyan kell bánni az „idegennel”:

„Az idegent el ne nyomd és ne szorongasd őt, mert idegenek voltatok ti Egyiptom országában... Idegent ne szorongass, hisz ti ismeritek az idegen lelkét, mert idegenek voltatok Egyiptom országában” (2Mózes 22:20., 23:9.).

A zsidó jog szerint az életveszély elől menekülő bevándorlókat kötelességünk befogadni és ellátni, amennyiben nem bizonyítható, hogy közvetlen veszélyt jelentenek a már itt élőkre. Ugyanakkor mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy a már itt élők biztonságban legyenek és az újonnan érkezettek mihamarabb integrálódjanak az európai társadalomba, ha pedig ez nem biztosítható meg kell vizsgálni annak lehetőségét, hogy olyan befogadó országokba segítsük eljutásukat ahol nem jelent problémát a kulturális másság. Oberlander

MEÖT Szociáletikai Bizottság:

Elvándorlás és migráció c. konferencia előadás vázlatok

Báruch rabbi, Budapesti Ortodox Rabbínatus vezetője részletesen és mélyrehatóan mutatja be a témához kapcsoló bibliai, talmudi és más zsidó jogi és etikai forrásokat.

Mi a zsidóság álláspontja a menekültek ügyében? Morális kötelezettsége-e Európának és Magyarországnak a menekültek befogadása, és segítése, hogy itt új életet tudjanak kezdeni? Kell-e tartani attól, hogy közülük szélsőséges iszlamisták kerülhetnek ki, akik a jövőben biztonsági veszélyt jelenthetnek Magyarországra és lakóira? Jogos-e elutasítani a menekültek azért, mert attól tartunk, hogy el fogják venni a munkahelyeket, és így magyar állampolgárok veszítik el a megélhetésüket?

Nekünk, zsidóknak, nehéz objektívan foglalkozni ezekkel a kérdésekkel, hiszen mindkét fél érveiben érintettek vagyunk: egyik oldalról, hosszú történelmünk évszázadai alatt sokszor kellett menekülnie őseinknek, számtalan kiűzetést szenvedtünk el, menekültünk a gyilkos pogromok elől egyik országból a másikba, mígnem családjaink elérkeztek oda, ahol most élünk.

Másik oldalról szintén mi, zsidók vagyunk azok, akik már eddig is nagyon sokat szenvedtünk az iszlám terrortól, még itt Európában is, mint például az idén januárban elkövetett párizsi támadás során, ami a Hyper Cacher nevű kóser élelmiszerbolt ellen irányult. Így, miközben megértjük és átérezzük az üldözöttek sorsát, aggódunk is. Mindezek ellenére kötelességünk felülemelkedni személyes érintettségünkön és a zsidóság évezredek tanításai alapján vizsgálni a kérdést.

*3. Az újkori népvándorlás okai – helyzetjelentés a Közel-keletről
Bokor Balázs Nagykövet (volt szíriai, libanoni és jordániai nagykövet)*

Aszad szír elnök AFP-nek adott interjújában minden szírt, aki elhagyta hazáját arra kért, hogy térjen vissza. De mindezt nem érzelmi kérdésnek tartja, hiszen az erőszak továbbra is folyik Szíriában, az élet alapvető feltételei gyakran hiányoznak. Ezért felszólítja „az európai kormányokat, amelyek közvetlenül hozzájárultak a (szíriai menekültek) kivándorlásához azzal, hogy támogatják a terroristákat és embargót vezettek be Szíria ellen, hogy segítsék a szíriaiak hazatérését”. **Ilyen egyszerű lenne a helyzet?**

A migráció jelenségével és annak következményeivel hosszú távon kell számolnunk. Európa számára ez ma politikai, civilizációs és egzisztenciális kérdés függetlenül attól, hogy Európa mai arculatát vallási, politikai és gazdasági okok miatt elindult tömegek mozgása alakította, hosszú évszázadokon át. **Valóban meg kell kongatni a vészharangokat?**

Több mint egymillió ember fordult menekültjogért az Európai Unió országaiban 2015-ben. Nagyjából 50%-uk Szíriából érkezettnek vallotta magát. 2014 évvégéig az EU összlakosságának 16%-a endelkezett migráns háttérrel: vagy azért mert maguk is külföldön születtek, vagy mert legalább egyik szülőjük bevándorló volt. **Ez igazán nagy szám?**

Szíria 2011 előtt egy étellel teli, szervezetileg rendesen funkcionáló, széleskörű nemzetközi kapcsolatokkal rendelkező szekuláris állam volt. A 10%-os kisebbségi alavita uralom tartotta kézben és irányította az országot. Igazi diktatúra. Majd elsősorban külső hatásra a nyugalom erodálódott, polgárháború, később a geopolitikai érdekek mentén, erőszakon alapuló fegyveres harc, féktelen erőszak taszította romba az országot. **Mi vezetett**

ide? Valóban megérett változásra a szír társadalom? A diktatúra megfelelt a helyi körülményeknek?

Minden számottevő erő a világon egyetért abban, hogy a menekültkérdést a kiváltó okok megszüntetése nélkül lehetetlen kezelni. De a részletes álláspontok sajnos nagyon eltérőek. Szíria 23 millió lakosából közel nyolcmillióan országon belül kellett elmenekülnie, 4,7 millió kényszerült a szomszédos országok menekülttáborába, kb. 300 ezret megöltek a harci cselekmények alatt, párszáz ezer Európába menekült. **Valóban Szíria a megoldás kulcsa?**

A migráns válság komoly európai hiányosságokra mutatott rá. Nem létezik egységes migrációs és menekültügyi politika. Az EU-tagországok mindegyike a saját módján állt a kérdés megoldásához. Humanitárius vagy biztonsági kérdés ez? A közös fellépés, a tényleges együttműködés hiánya olyan alapvető európai értékeket is megkérdőjelezett, mint a schengeni rendszer. Az európai közösségnek saját hitelessége, saját jövője és saját biztonsága érdekében lépnie kell. Egységes álláspontra kell jutnia. **Lehetséges ez?**

Valaha két szuperhatalom: az Amerikai Egyesült Államok és a Szovjetunió döntött a világ sorsáról. Ma is sok kérdés, így a közel-keleti térség problémái tekintetében is az USA és Oroszország a mérvadó. Az Európai Uniónak végre észlelnie kell, hogy nem maradhat ki a világ ügyeinek intézéséből. **Van ennek reális perspektívája?"**

*4. Iszlám és kereszténység párbeszédének lehetőségei –
Dr. Fischl Vilmos, MEÖT főtitkár*

Manapság egyre többet hallunk az iszlám és kereszténység közötti problémákról. Szeretnék átfogó jelleggel foglalkozni az iszlám és a kereszténység (Nyugat) történelmi és jelenkori kapcsolatainak és konfliktusainak a bemutatásával. Foglalkozom az iszlám fundamentalizmussal, szélsőségekkel, amely napjaink egyik legjelentősebb kihívása.

Arra próbálok feleletet adni, hogy hogyan és miért harapózhatott el a radikális iszlám világ Nyugat- és Amerika - gyűlölete, mennyiben ölt ez vallási köntöst, és mennyire vehető komolyan a missziójellege, tehát mennyiben irracionális, következésképp milyen esélyei vannak a nyugati módszerekkel való megállításának. Az iszlám tényleg a béke vallása-e? Az arab hittudósok és tömegek szemében az az iszlám, amely a nem muszlim világot a "Háború Házának" nevezi, azt nem lehet igazi iszlámnak nevezni. S vajon hány Oszama bin Laden támad még, aki az általános szegénység és a többi társadalmi probléma orvoslását egyedül a Nyugat kíméletlen elpusztításában véli megtalálni?

Mi okozza a két vallás oly súlyos ellentéteit? Mindkét civilizáció (nyugati és iszlám) az univerzalizmusra törekszik. A Nyugat- központú világrendszer kialakulása óta a nyugati ilyen, magát univerzálisnak tartó civilizáció, amely a tudományt, a technikát állítja a középpontba, szükségképpen nem is lehet másmilyen, mint univerzalizmusra törekvő, saját magát tartva „a civilizációnak”, olyan értelemben is, hogy a létező legmagasabb rendű kultúrának tekinti a magáét. Az iszlám organikus vallási jellegéből következik az is, hogy az iszlámban nem válik ketté a szakrális és a szekuláris, nem különül el egymástól a szorosán vett vallás és a politika. Jóllehet a keresztény Nyugaton is gyakran használták fel a vallást

MEÖT Szociáletikai Bizottság:

Elvándorlás és migráció c. konferencia előadás vázlatok
politikai célok érdekében, az iszlám esetében a vallás és a politika szoros összefonódása mintegy automatikusan következik az iszlám sajátosságaiból.

Az iszlám és a kereszténység közötti feloldhatatlan konfliktust azonban a két vallás egyaránt univerzalizisztikus jellege adja. Mindkét vallás az egész emberiséghez szólónak tekinti magát. Mint láttuk, az iszlám maga „a vallás”, s a kereszténység is mindenkihez szól, amit jól mutat pl. a katolikus elnevezés is. Két, az emberiség egészéhez szóló vallás között természetüknél fogva csak kibékíthetetlen lehet az ellentét. Ráadásul mindkét vallás határozott küldetéstudattal rendelkezik. Mivel az igaz hitet képviselik, mindent meg kell tenniük annak érdekében, hogy a nem igazhitűeket megtérítsék.

Ezekkel a kérdésekkel foglalkozom előadásomban.

5. A szekuláris állam felelőssége a migrációs helyzetben

Dr. Nógrádi György, Corvinus Egyetem, Egyetemi tanár

A szekuláris állam funkciója a 20. század végén és a 21. században. A megváltozott funkciók társadalmi, gazdasági, politikai és morális következményei. Az Európai Unió jövőjével kapcsolatos nézetrendszerek. A német álláspont (Jóska Fischer) a négy lépcsős Európáról. A francia álláspont a nemzetek Európájáról. A külön utas brit nézetek.

A migráció helyzete a történelemben. Az Európai migráció 1848-1945 között. Európa és Törökország kapcsolatai. A migráció céljai napjainkban. A migránsok száma és földrajzi elhelyezkedése. A migráció négy céliránya. Európa és a migráció. A balkáni útvonal és Földközi-tenger. Török stratégiai célok. Török-görög ellentétek egy szövetségi rendszeren belül. A balkáni dominó lehetséges dőlési irányai.

Bűnözés és migráció.

Németország-Merkel és a Wilkommenskultur. Az erre adott osztrák és francia reagálás.

A német kormánykoalíció belüli ellentétek. A CDU a CSU és az SPD migránskérdéssel kapcsolatos állásfoglalásai. A merkeli álláspont kisebbségbe kerülése bel- és külföldön egyaránt.

A skandináv államok reakciója. A migránsok kitelepítése, a svéd tapasztalatok.

A visegrádi négyek álláspontjai, mint különvélemény az Európai Unióban. A visegrádiak együttes hatása az Európai Unió migráns politikájára.

A magyar álláspont és ennek stratégiai következményei. A kerítés építése és ennek biztonságpolitikai következményei. A kerítés hatása Magyarország biztonságára. A magyar szerb és a magyar horvát határon kialakult helyzet. A magyar osztrák kapcsolatok. Változások Magyarország nemzetközi megítélésében. A kerítés építés hatása a magyar belpolitikára. Az elmúlt 25 év változásai. Magyarországnak öt szomszédja helyett hét szomszédja lett. A jugoszláv a csehszlovák, és a szovjet bomlási folyamatok. Ezek térségi biztonságpolitikai következményei. Ukrajna korrupció, bürokrácia és államcsőd. A várható migráns áradat és ennek stratégiai következményei.

6. *Gondolatok a gazdasági migránsokról és a menekültekről való gondolkodásról*

Dr. Sik Endre, Egyetemi tanár (Debreceni Egyetem), professor emeritus (ELTE), vezető kutató (Tárki)

1, Gondolkodásunk első kerete: Kikről gondolkodunk?

Megélhetési (gazdasági) bevándorló, migráns, illegális határátlépő, menedéket kereső, menekült

2, Gondolkodásunk második kerete: Milyenek ők?

Szociológiai, demográfiai, gazdasági profil: férfiak - nők, egyének - családok, szegények – jobb életet remélők - gazdagok (mobil, embercsempészek díja), képzettek – képzetlenek, áldozatok - terroristák

Kulturális profil: mohamedán vallásúak – erőszakos térítők, más kultúrájúak

3, Gondolkodásunk harmadik kerete: Milyen kontextusban gondolkodunk róluk?

Vonzás (Merkel hívó szava, gazdagság és gyengeség kombinációja) vagy taszítás (elhúzódó háború, a nyugati (amerikai) demokráciaexport kudarca, Európa-ellenes összeesküvés (Oroszország/Izrael/Törökország))

Az embercsempészetbe fektetett tőke és a hálózatok ereje

4, A központosított bűnbakképzés – teljes körű, ismétlődő, erőteljes manipuláció

A párizsi merénylet (Charlie Hebdo) utáni első megszólalások, a nemzeti konzultáció, a plakátkampány, a „saját média” szerepe, a 2016-ban újrainduló kettős önvédelmi harc kezdetei

Levezetésképpen: a tartalom túl...

A média (rádió, tv, web 1.0, 2.0, 3.0) hatása: a cím és a kép

A statisztika önálló hatása

7. *Teológiai toposzok a migráció és elvándorlás értelmezéséhez*

Dr. Béres Tamás, EHE Egyetemi Tanár

A népesség földrajzi mozgása, a vándorlás, lakóhelykeresés és területfoglalás az egyik legősibb kulturális jelenség, amely időről időre kifejeződik pl. katonai hódításokban, a fennmaradáshoz szükséges források felkutatásában, a gazdasági élethez kapcsolódó kereskedelmi tevékenységben és távoli kulturális intézmények felkeresésében. E mozgással együtt a kultúrák és népek közötti keveredés is megfigyelhető legtöbb esetben, ennek nyomai a mai napig különféle nyelvemléki, antropológiai és kultúranropológiai kutatások tárgya. A kulturális és etnikai egymásra hatással és keveredéssel kapcsolatos megengedő és tiltó útmutatásokkal nem egyszer a Biblia lapjain is találkozunk, számos példát látva ezzel az ezeket kísérő vallási szokások és szabályok különleges alkalmazására. A Föld több pontján, és az utóbbi időben jellemzően a Közel-Keletről Európába irányuló migráció láttán különösen hangsúlyossá vált a kivándorlás és bevándorlás vallási indítékairól beszélni, ezeket keresni és elemezni. Teológiai eszközökkel vizsgálva a közvetlenül vallási kérdéseken kívül a kultúrák találkozásának egyéb, jelentős kérdései is előkerülnek, és világossá tehetik, hogy a ma tapasztalt migrációs jelenségek szorosan hozzátartoznak a globalizált világ jelenségeihez. A

MEÖT Szociáletikai Bizottság:

Elvándorlás és migráció c. konferencia előadás vázlatok
falvak elhagyása és elnéptelenedése, a városi életforma általánossá válása, a munkavállalók és tanulni vágyók kontinenseken belüli és kívüli migrációja, és a szegényebb sorban élők lakóhelyéről a gazdaságilag fejlettebb területekre való elvándorlás az egyik oldalon felteteti velünk az emberi méltóság, az igazságosság és humanisztikus segítségnyújtás kérdéseit, míg a másik oldalon ott sorakoznak az eddig ismert politikai, szociális és kulturális válaszok alkalmazhatóságára vonatkozó kérdések is. Az előadás elsősorban a két oldal kapcsolatából fakadó teológiai válaszlehetőségeket igyekszik figyelemmel kísérni.

*8. Gyülekezetek szociális felelőssége és lehetősége
Laborczi Géza, evangélikus igazgató lelkész*

Az egyház szeretetszolgálatára számára egyértelmű Jézus példája, aki gyógyító szeretettel fordult a rászorulókhöz, a társadalom peremére szorultakhoz. Ha a gazdag és Lázár példázatát „szociális térképnek” tekintjük, arra a következtetésre jutunk, hogy nem sok minden változott ezen a téren sem: a gazdagság és szegénység ellentéte ma is élesen megmutatkozik akár a magyar társadalmat tartjuk szem előtt, akár világviszonylatban vizsgáljuk ezt a kérdést.

A társadalom szociális kérdéseire, gondjaira, kihívásaira az egyháznak más felelősökkel együtt kell keresnie a megoldást, a választ. A szocializmus alatt csak két réteggel foglalkozhatott az egyház: a súlyosan sérült gyermekek és az idősek közt szolgálhatott. A rendszerváltás óta eltelt időben fokozatosan épült ki az egyház szociális szerepvállalásának törvényi kerete és gazdasági háttere. Így különösen is felelősek vagyunk azért, hogy megtaláljuk társadalmunk égető szociális kérdéseire a saját küldetésünknek megfelelő feladatot és választ.

Szociális kérdések a mai magyar társadalomban.

Át szeretném tekinteni azt a folyamatot, ahol a szociálpolitika és a közgondolkodás tart ma az égető szociális kérdésekre adott lehetséges válaszok feszültségében.

Az egyház / és gyülekezet szerepvállalásának kérdései.

Gyülekezeti oldalról vizsgálom a kérdést: a korszerű, demokratikus állam keretei között hogyan alakulhat ki a helyi közösségek gyógyító jelenléte, milyen veszedelmek jelenhetnek meg ezen az úton.

Jógyakorlat bemutatása.

Gyülekezetünk és szociális, diakóniai intézményeink együttműködésének néhány eredményét mutatom be.